

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЇ.	10
ТЕМА 1.1. ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ.	10
1. Перші уявлення про предмет психології	10
2. Сучасне тлумачення предмета психології.	12
3. Психіка як форма відображення	13
4. Характеристики свідомості. Несвідоме	13
5. Мозок і психіка	15
ТЕМА 1.2. БУДОВА, ПРИНЦИПИ Й МЕТОДИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	17
1. Місце психології в системі наук	18
2. Класифікація галузей психології.	20
3. Основні напрями психології	22
4. Принципи психології.	23
5. Методи психологічних досліджень	25
ТЕМА 1.3. ПОНЯТТЯ ПРО СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ У ПСИХОЛОГІЇ	27
1. Типи вимірювальних шкал.	27
2. Способи знаходження типових результатів варіаційного ряду.	29
3. Поняття про дисперсію та її обчислення	30
4. Поняття про кореляцію та її обчислення	31
ТЕМА 1.4. РОЗВИТОК ПСИХІКИ У ФІЛОГЕНЕЗІ.	33
1. Поняття про філогенез та онтогенез. Їх взаємозв'язок	33
2. Виникнення психіки, основні стадії її еволюції.	34
3. Ускладнення поведінки: інстинкт – навик – інтелект.	35
4. Свідома діяльність людини як етап філогенезу психіки	38
ТЕМА 1.5. ОСНОВНІ ЕТАПИ ІСТОРІЇ ПСИХОЛОГІЇ. ЗАРОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ	38
1. Історія психології та її періодизація	39
2. Психологічні ідеї Стародавнього світу	40
3. Основна проблематика психології у Давній Греції	41
ТЕМА 1.6. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ У ПЕРІОД ВІД ФЕОДАЛІЗМУ ДО XVII СТОЛІТТЯ.	42
1. Головні досягнення феодального періоду у пізнанні психіки	42
2. Розвиток психологічних знань в епоху Відродження	43
3. Причинне пояснення психіки у XVII ст.	44
ТЕМА 1.7. ДОСЯГНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ В ЕПОХУ ПРОСВІТНИЦТВА (XVIII СТОЛІТТЯ)	46
1. Асоціанізм та його різновиди	46
2. Психологія здібностей	48
3. Вчення про нервово-психічні функції	48
4. Психологія XVIII ст. у Франції, Німеччині, Росії, США	49
5. Зародження психології суспільних явищ	51
ТЕМА 1.8. ВИНИКНЕННЯ У XIX СТОЛІТТІ ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ	52
1. Психологія з природничою основою	52

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЇ.	10
ТЕМА 1.1. ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ.	10
1. Перші уявлення про предмет психології	10
2. Сучасне тлумачення предмета психології.	12
3. Психіка як форма відображення	13
4. Характеристики свідомості. Несвідоме	13
5. Мозок і психіка	15
ТЕМА 1.2. БУДОВА, ПРИНЦИПИ Й МЕТОДИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	17
1. Місце психології в системі наук	18
2. Класифікація галузей психології.	20
3. Основні напрями психології	22
4. Принципи психології.	23
5. Методи психологічних досліджень	25
ТЕМА 1.3. ПОНЯТТЯ ПРО СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ У ПСИХОЛОГІЇ	27
1. Типи вимірювальних шкал.	27
2. Способи знаходження типових результатів варіаційного ряду.	29
3. Поняття про дисперсію та її обчислення	30
4. Поняття про кореляцію та її обчислення	31
ТЕМА 1.4. РОЗВИТОК ПСИХІКИ У ФІЛОГЕНЕЗІ.	33
1. Поняття про філогенез та онтогенез. Їх взаємозв'язок	33
2. Виникнення психіки, основні стадії її еволюції.	34
3. Ускладнення поведінки: інстинкт – навик – інтелект.	35
4. Свідома діяльність людини як етап філогенезу психіки	38
ТЕМА 1.5. ОСНОВНІ ЕТАПИ ІСТОРІЇ ПСИХОЛОГІЇ. ЗАРОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ	38
1. Історія психології та її періодизація	39
2. Психологічні ідеї Стародавнього світу	40
3. Основна проблематика психології у Давній Греції	41
ТЕМА 1.6. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ У ПЕРІОД ВІД ФЕОДАЛІЗМУ ДО XVII СТОЛІТТЯ.	42
1. Головні досягнення феодального періоду у пізнанні психіки	42
2. Розвиток психологічних знань в епоху Відродження	43
3. Причинне пояснення психіки у XVII ст.	44
ТЕМА 1.7. ДОСЯГНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ В ЕПОХУ ПРОСВІТНИЦТВА (XVIII СТОЛІТТЯ)	46
1. Асоціанізм та його різновиди	46
2. Психологія здібностей	48
3. Вчення про нервово-психічні функції	48
4. Психологія XVIII ст. у Франції, Німеччині, Росії, США	49
5. Зародження психології суспільних явищ	51
ТЕМА 1.8. ВИНИКНЕННЯ У XIX СТОЛІТТІ ПСИХОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАУКИ	52
1. Психологія з природничою основою	52

2. Психологія свідомості	54
3. Критика структуралізму	55
4. Психологічні дослідження суспільних явищ	56
ТЕМА 1.9. ОГЛЯД ПСИХОЛОГІЇ ХХ СТОЛІТТЯ	58
1. Основні напрями психології початку ХХ ст.	58
1.1. психологія поведінки (біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія)	58
1.2. психологія дії (Ж.Піаже, А.Валлон).	61
2. Перші психологічні дослідження у СРСР (20-ті рр.)	62
3. Провідні школи радянської психології	64
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ПЕРШОГО МОДУЛЯ.	66
МОДУЛЬ 2. ОСОБИСТІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПІЛКУВАННІ.	82
ТЕМА 2.1. ПОНЯТТЯ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ	82
1. Поняття людини, індивіда, індивідуальності, особистості	82
2. Проблема визначення особистості.	84
3. Біологічне і соціальне в особистості.	84
4. Проблема активності особистості	85
4.1. джерело активності особистості	85
4.2. спрямованість особистості	86
4.3. мотиви і мотивація	86
5. Структура особистості	88
6. Самосвідомість особистості та її розвиток	89
ТЕМА 2.2. ДІЯЛЬНІСТЬ	90
1. Потреба як джерело активності	90
2. Загальні властивості діяльності	92
3. Структура діяльності	93
4. Види діяльності та форми їх виконання	94
5. Психологічні засоби діяльності: знання, вміння, навички	95
ТЕМА 2.3. СПІЛКУВАННЯ	96
1. Спілкування і діяльність	97
2. Структура спілкування	97
3. Функції спілкування та рівні його аналізу.	99
4. Види і засоби спілкування	100
ТЕМА 2.4. МОВЛЕННЯ	102
1. Розмежування понять мови і мовлення	103
2. Лінгвістика, психолінгвістика, психологія мовлення	104
3. Мовлення як діяльність і як поведінка	104
4. Види мовлення	105
5. Мовлення і пізнавальна діяльність	107
ТЕМА 2.5. ТЕМПЕРАМЕНТ	107
1. Поняття про властивості темпераменту	108
2. Фізіологічні основи темпераменту.	109
3. Тип темпераменту як система його властивостей.	111
4. Характеристика типів темпераменту	112
5. Узгодження властивостей темпераменту й вимог діяльності.	113

2. Психологія свідомості	54
3. Критика структуралізму	55
4. Психологічні дослідження суспільних явищ	56
ТЕМА 1.9. ОГЛЯД ПСИХОЛОГІЇ ХХ СТОЛІТТЯ	58
1. Основні напрями психології початку ХХ ст.	58
1.1. психологія поведінки (біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія)	58
1.2. психологія дії (Ж.Піаже, А.Валлон).	61
2. Перші психологічні дослідження у СРСР (20-ті рр.)	62
3. Провідні школи радянської психології	64
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ПЕРШОГО МОДУЛЯ.	66
МОДУЛЬ 2. ОСОБИСТІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПІЛКУВАННІ.	82
ТЕМА 2.1. ПОНЯТТЯ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ	82
1. Поняття людини, індивіда, індивідуальності, особистості	82
2. Проблема визначення особистості.	84
3. Біологічне і соціальне в особистості.	84
4. Проблема активності особистості	85
4.1. джерело активності особистості	85
4.2. спрямованість особистості	86
4.3. мотиви і мотивація	86
5. Структура особистості	88
6. Самосвідомість особистості та її розвиток	89
ТЕМА 2.2. ДІЯЛЬНІСТЬ	90
1. Потреба як джерело активності	90
2. Загальні властивості діяльності	92
3. Структура діяльності	93
4. Види діяльності та форми їх виконання	94
5. Психологічні засоби діяльності: знання, вміння, навички	95
ТЕМА 2.3. СПІЛКУВАННЯ	96
1. Спілкування і діяльність	97
2. Структура спілкування	97
3. Функції спілкування та рівні його аналізу.	99
4. Види і засоби спілкування	100
ТЕМА 2.4. МОВЛЕННЯ	102
1. Розмежування понять мови і мовлення	103
2. Лінгвістика, психолінгвістика, психологія мовлення	104
3. Мовлення як діяльність і як поведінка	104
4. Види мовлення	105
5. Мовлення і пізнавальна діяльність	107
ТЕМА 2.5. ТЕМПЕРАМЕНТ	107
1. Поняття про властивості темпераменту	108
2. Фізіологічні основи темпераменту.	109
3. Тип темпераменту як система його властивостей.	111
4. Характеристика типів темпераменту	112
5. Узгодження властивостей темпераменту й вимог діяльності.	113

ТЕМА 2.6. ХАРАКТЕР	114
1. Поняття про характер особистості	115
2. Структура характеру	116
3. Динамічні властивості характеру	117
4. Типологія характерів	117
5. Темперамент, характер та виховання	119
ТЕМА 2.7. ЗДІБНОСТІ	120
1. Поняття про здібності та обдарованість	121
2. Види здібностей	122
3. Фізіологічні основи і вимірювання здібностей	124
4. Чинники розвитку здібностей	125
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ДРУГОГО МОДУЛЯ	127
МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ.	145
ТЕМА 3.1. ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ У ГЛИБИННІЙ ПСИХОЛОГІЇ	145
1. Поняття про глибинну психологію	145
2. Теорія особистості З.Фрейда	146
3. Теорія особистості в аналітичній психології К.Г.Юнга	147
3.1. Поняття про колективне несвідоме і архетип	147
3.2. Тлумачення джерел активності особистості та її розвитку	149
4. Теорія особистості в індивідуальній психології А.Адлера	150
5. Соціокультурна теорія особистості К.Хорні (неофрейдизм)	151
ТЕМА 3.2. ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ США (К.Левін, А.Маслоу)	152
1. Основні поняття теорії поля К.Левіна	153
2. Будова психологічного середовища та його динаміка	154
3. Піраміда потреб особистості у теорії самоактуалізації А.Маслоу	155
4. Поняття про самоактуалізацію за А.Маслоу	156
ТЕМА 3.3. КОНЦЕПЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У РАДЯНСЬКІЙ ПСИХОЛОГІЇ	157
1. Культурно-історична концепція розвитку вищих психічних функцій особистості (Л.С.Виготський)	157
2. Теорія діяльності О.М.Леонтьєва	159
3. Філософсько-психологічна концепція (С.Л.Рубінштейн)	161
4. Концепція особистості Г.С.Костюка	161
ТЕМА 3.4. ОСОБИСТІСТЬ У КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ЖИТТЄВИХ ВІДНОШЕНЬ(СТАВЛЕНЬ)	163
1. Розмежування понять «відношення, відносини, стосунки, взаємини, ставлення»	163
2. Структура та особливості ставлень особистості	164
3. Ставлення особистості та її характер	166
4. Теорія ставлень особистості В.М.Мясіщева	167
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ТРЕТЬОГО МОДУЛЯ	169
МОДУЛЬ 4. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ОСОБИСТОСТІ	175
ТЕМА 4.1. УВАГА.	175
1. Поняття про увагу	175
2. Види уваги	176

ТЕМА 2.6. ХАРАКТЕР	114
1. Поняття про характер особистості	115
2. Структура характеру	116
3. Динамічні властивості характеру	117
4. Типологія характерів	117
5. Темперамент, характер та виховання	119
ТЕМА 2.7. ЗДІБНОСТІ	120
1. Поняття про здібності та обдарованість	121
2. Види здібностей	122
3. Фізіологічні основи і вимірювання здібностей	124
4. Чинники розвитку здібностей	125
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ДРУГОГО МОДУЛЯ	127
МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ.	145
ТЕМА 3.1. ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ У ГЛИБИННІЙ ПСИХОЛОГІЇ	145
1. Поняття про глибинну психологію	145
2. Теорія особистості З.Фрейда	146
3. Теорія особистості в аналітичній психології К.Г.Юнга	147
3.1. Поняття про колективне несвідоме і архетип	147
3.2. Тлумачення джерел активності особистості та її розвитку	149
4. Теорія особистості в індивідуальній психології А.Адлера	150
5. Соціокультурна теорія особистості К.Хорні (неофрейдизм)	151
ТЕМА 3.2. ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ США (К.Левін, А.Маслоу)	152
1. Основні поняття теорії поля К.Левіна	153
2. Будова психологічного середовища та його динаміка	154
3. Піраміда потреб особистості у теорії самоактуалізації А.Маслоу	155
4. Поняття про самоактуалізацію за А.Маслоу	156
ТЕМА 3.3. КОНЦЕПЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У РАДЯНСЬКІЙ ПСИХОЛОГІЇ	157
1. Культурно-історична концепція розвитку вищих психічних функцій особистості (Л.С.Виготський)	157
2. Теорія діяльності О.М.Леонтьєва	159
3. Філософсько-психологічна концепція (С.Л.Рубінштейн)	161
4. Концепція особистості Г.С.Костюка	161
ТЕМА 3.4. ОСОБИСТІСТЬ У КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ЖИТТЄВИХ ВІДНОШЕНЬ(СТАВЛЕНЬ)	163
1. Розмежування понять «відношення, відносини, стосунки, взаємини, ставлення»	163
2. Структура та особливості ставлень особистості	164
3. Ставлення особистості та її характер	166
4. Теорія ставлень особистості В.М.Мясіщева	167
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ТРЕТЬОГО МОДУЛЯ	169
МОДУЛЬ 4. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ОСОБИСТОСТІ	175
ТЕМА 4.1. УВАГА.	175
1. Поняття про увагу	175
2. Види уваги	176

3. Властивості уваги	178
ТЕМА 4.2. ВІДЧУТТЯ ТА СПРИЙМАННЯ	180
1. Поняття про відчуття, його рефлексорний характер	180
2. Класифікація відчуттів, їх властивості	182
3. Чутливість та її зміни.	183
4. Особливості сприймання.	185
5. Види сприймання.	186
ТЕМА 4.3. ПАМ'ЯТЬ	187
1. Поняття про пам'ять	188
2. Теорії пам'яті	189
3. Види пам'яті	190
4. Процеси пам'яті	191
5. Індивідуальні особливості пам'яті.	194
ТЕМА 4.4. МИСЛЕННЯ	195
1. Загальна характеристика мислення	195
2. Форми мислення та їх вивчення в психології	196
3. Мотивація та детермінація мислення	198
4. Операції мислення, розумові дії	199
5. Мислення як розв'язання задач	200
6. Види та індивідуально-психологічні особливості мислення	201
ТЕМА 4.5. УЯВА	204
1. Значення уяви в житті людини.	204
2. Уява як пізнавальний психічний процес.	205
3. Образи уяви, прийоми їх створення	206
4. Види та індивідуальна своєрідність уяви	207
ТЕМА 4.6. ЕМОЦІЙНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ	209
1. Поняття про емоції, їх властивості.	209
2. Теорії емоцій	211
3. Функції емоцій	211
4. Класифікація емоцій	213
5. Вищі почуття	213
6. Форми переживання почуттів	214
ТЕМА 4.7. ВОЛЬОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ	216
1. Поняття про волю та її функції	216
2. Особливості вольової регуляції поведінки	217
3. Характеристика вольової дії	217
4. Вибір, як умова вольової дії	218
5. Вольові якості особистості.	219
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ДО ЧЕТВЕРТОГО МОДУЛЯ	221

МОДУЛЬ 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАЛИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП. 240

ТЕМА 5.1. ПОНЯТТЯ МАЛОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ГРУПИ У ПСИХОЛОГІЇ	240
1. Поняття про соціальні групи, їх класифікація.	240
2. Соціально-психологічні ознаки колективу	242
3. Міжособистісні взаємини та розвиток колективу	243

3. Властивості уваги	178
ТЕМА 4.2. ВІДЧУТТЯ ТА СПРИЙМАННЯ	180
1. Поняття про відчуття, його рефлексорний характер	180
2. Класифікація відчуттів, їх властивості	182
3. Чутливість та її зміни.	183
4. Особливості сприймання.	185
5. Види сприймання.	186
ТЕМА 4.3. ПАМ'ЯТЬ	187
1. Поняття про пам'ять	188
2. Теорії пам'яті	189
3. Види пам'яті	190
4. Процеси пам'яті	191
5. Індивідуальні особливості пам'яті.	194
ТЕМА 4.4. МИСЛЕННЯ	195
1. Загальна характеристика мислення	195
2. Форми мислення та їх вивчення в психології	196
3. Мотивація та детермінація мислення	198
4. Операції мислення, розумові дії	199
5. Мислення як розв'язання задач	200
6. Види та індивідуально-психологічні особливості мислення	201
ТЕМА 4.5. УЯВА	204
1. Значення уяви в житті людини.	204
2. Уява як пізнавальний психічний процес.	205
3. Образи уяви, прийоми їх створення	206
4. Види та індивідуальна своєрідність уяви	207
ТЕМА 4.6. ЕМОЦІЙНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ	209
1. Поняття про емоції, їх властивості.	209
2. Теорії емоцій	211
3. Функції емоцій	211
4. Класифікація емоцій	213
5. Вищі почуття	213
6. Форми переживання почуттів	214
ТЕМА 4.7. ВОЛЬОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ	216
1. Поняття про волю та її функції	216
2. Особливості вольової регуляції поведінки	217
3. Характеристика вольової дії	217
4. Вибір, як умова вольової дії	218
5. Вольові якості особистості.	219
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ДО ЧЕТВЕРТОГО МОДУЛЯ	221

МОДУЛЬ 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАЛИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП. 240

ТЕМА 5.1. ПОНЯТТЯ МАЛОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ГРУПИ У ПСИХОЛОГІЇ	240
1. Поняття про соціальні групи, їх класифікація.	240
2. Соціально-психологічні ознаки колективу	242
3. Міжособистісні взаємини та розвиток колективу	243

4. Поняття соціально-психологічного клімату колективу	244
ТЕМА 5.2. ОСОБИСТІСТЬ У МАЛІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ГРУПІ	246
1. Особистість у малій соціальній групі	246
2. Поняття про лідерство, особистість лідера	247
3. Психологічний вплив та його різновиди	249
4. Впливовість особистості та способи протистояння неконструктивним впливам	252
ТЕМА 5.3. ПОНЯТТЯ ПРО КОНФЛІКТ ТА ЙОГО ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	255
1. Загальні ознаки конфлікту	255
2. Природа й причини конфліктів	257
3. Функції конфліктів	258
ТЕМА 5.4. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСНОВНИХ ТИПІВ КОНФЛІКТІВ	260
1. Типи конфліктів	261
2. Внутрішній конфлікт та його різновиди	262
3. Поняття міжособистісного конфлікту	264
4. Міжгруповий конфлікт	265
ТЕМА 5.5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАЛАГОДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ	267
1. Підходи до залагодження конфліктів	267
2. Методи аналізу конфлікту	268
3. Управління конфліктами	271
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО П'ЯТОГО МОДУЛЯ	274

МОДУЛЬ 6. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ 280

ТЕМА 6.1. ПОНЯТТЯ ПРО ТВОРЧІСТЬ	280
1. Психологічне визначення творчості, труднощі її вивчення	280
2. Види творчості	282
3. Методи досліджень у психології творчості	283
ТЕМА 6.2. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ПСИХОЛОГІЇ ТВОРЧОСТІ	284
1. Виникнення психології творчості та основні етапи її досліджень	285
2. Традиції психології творчості у дорядянській Росії та у СРСР	286
3. Вивчення питань психології творчості українськими вченими	287
4. Зарубіжні теорії творчості	289
ТЕМА 6.3. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ТВОРЧОСТІ	292
1. Етапи процесу творчості	292
2. Механізми творчості	294
3. Продукти творчості	296
4. Бар'єри творчості	298
ТЕМА 6.4. ТВОРЧІСТЬ ЯК РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ	299
1. Постановка задачі	299
2. Задум розв'язання і безпосереднє розв'язання	300
3. Стратегія і тактика розв'язання задачі	301
4. Класифікація творчих задач	303
ТЕМА 6.5. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ	304
1. Комбінування	305

4. Поняття соціально-психологічного клімату колективу	244
ТЕМА 5.2. ОСОБИСТІСТЬ У МАЛІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ГРУПІ	246
1. Особистість у малій соціальній групі	246
2. Поняття про лідерство, особистість лідера	247
3. Психологічний вплив та його різновиди	249
4. Впливовість особистості та способи протистояння неконструктивним впливам	252
ТЕМА 5.3. ПОНЯТТЯ ПРО КОНФЛІКТ ТА ЙОГО ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	255
1. Загальні ознаки конфлікту	255
2. Природа й причини конфліктів	257
3. Функції конфліктів	258
ТЕМА 5.4. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСНОВНИХ ТИПІВ КОНФЛІКТІВ	260
1. Типи конфліктів	261
2. Внутрішній конфлікт та його різновиди	262
3. Поняття міжособистісного конфлікту	264
4. Міжгруповий конфлікт	265
ТЕМА 5.5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАЛАГОДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ	267
1. Підходи до залагодження конфліктів	267
2. Методи аналізу конфлікту	268
3. Управління конфліктами	271
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО П'ЯТОГО МОДУЛЯ	274

МОДУЛЬ 6. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ 280

ТЕМА 6.1. ПОНЯТТЯ ПРО ТВОРЧІСТЬ	280
1. Психологічне визначення творчості, труднощі її вивчення	280
2. Види творчості	282
3. Методи досліджень у психології творчості	283
ТЕМА 6.2. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ПСИХОЛОГІЇ ТВОРЧОСТІ	284
1. Виникнення психології творчості та основні етапи її досліджень	285
2. Традиції психології творчості у дорядянській Росії та у СРСР	286
3. Вивчення питань психології творчості українськими вченими	287
4. Зарубіжні теорії творчості	289
ТЕМА 6.3. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ТВОРЧОСТІ	292
1. Етапи процесу творчості	292
2. Механізми творчості	294
3. Продукти творчості	296
4. Бар'єри творчості	298
ТЕМА 6.4. ТВОРЧІСТЬ ЯК РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ	299
1. Постановка задачі	299
2. Задум розв'язання і безпосереднє розв'язання	300
3. Стратегія і тактика розв'язання задачі	301
4. Класифікація творчих задач	303
ТЕМА 6.5. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ	304
1. Комбінування	305

2. Моделювання та розумовий експеримент	306
3. Інтелектуальне бачення	307
4. Аналогія	308
5. Діалогічність мислення	309
6. Інверсивне мислення	311
Тема 6.6. МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІ ТВОРЧОСТІ	313
1. Поняття про еврилогію	313
2. Методи алгоритмізації творчого процесу	314
3. Методи активізації пізнавальних процесів	316
4. Групові методи активізації творчості	317
5. Метод контрольних питань	319
Тема 6.7. ТВОРЧА ОСОБИСТІТЬ	320
1. Творчий потенціал особистості	321
2. Властивості творчої особистості	322
3. Мотиви творчості	324
4. Поняття про життєтворчість особистості	325
5. Творчість як форма самореалізації особистості	328
Тема 6.8. ОНТОГЕНЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ	330
1. Психологічні особливості творчості особистості у різні періоди життя	331
2. Розвиток творчості як удосконалення здатності до постановки питань	333
3. Уява як психологічна умова розвитку творчості дитини	336
4. Психолого-педагогічні умови розвитку творчості дітей	338
Тема 6.9. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ	340
1. Психофізіологічні основи наукової творчості	341
2. Динаміка продуктивності у науковій творчості	342
3. Психологічні чинники наукової творчості	344
1.1. Інтелектуальні почуття	345
1.2. Інтелектуальна ініціатива	346
1.3. Інтуїція	347
4. Особистість науковця	348
Тема 6.10. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ	349
1. Поняття про педагогічну творчість, її рівні та зміст	349
2. Педагогічна імпровізація	351
3. Педагогічне передбачення	352
4. Педагогічне проектування	354
5. Управління розвитком педагогічної творчості	356
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ШОСТОГО МОДУЛЯ	358
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	369
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	387

2. Моделювання та розумовий експеримент	306
3. Інтелектуальне бачення	307
4. Аналогія	308
5. Діалогічність мислення	309
6. Інверсивне мислення	311
Тема 6.6. МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІ ТВОРЧОСТІ	313
1. Поняття про еврилогію	313
2. Методи алгоритмізації творчого процесу	314
3. Методи активізації пізнавальних процесів	316
4. Групові методи активізації творчості	317
5. Метод контрольних питань	319
Тема 6.7. ТВОРЧА ОСОБИСТІТЬ	320
1. Творчий потенціал особистості	321
2. Властивості творчої особистості	322
3. Мотиви творчості	324
4. Поняття про життєтворчість особистості	325
5. Творчість як форма самореалізації особистості	328
Тема 6.8. ОНТОГЕНЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ	330
1. Психологічні особливості творчості особистості у різні періоди життя	331
2. Розвиток творчості як удосконалення здатності до постановки питань	333
3. Уява як психологічна умова розвитку творчості дитини	336
4. Психолого-педагогічні умови розвитку творчості дітей	338
Тема 6.9. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ	340
1. Психофізіологічні основи наукової творчості	341
2. Динаміка продуктивності у науковій творчості	342
3. Психологічні чинники наукової творчості	344
1.1. Інтелектуальні почуття	345
1.2. Інтелектуальна ініціатива	346
1.3. Інтуїція	347
4. Особистість науковця	348
Тема 6.10. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ	349
1. Поняття про педагогічну творчість, її рівні та зміст	349
2. Педагогічна імпровізація	351
3. Педагогічне передбачення	352
4. Педагогічне проектування	354
5. Управління розвитком педагогічної творчості	356
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ ДО ШОСТОГО МОДУЛЯ	358
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	369
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	387

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах стоїть задача забезпечення європейських стандартів вищої школи. Їх необхідно складовою виступають психологічні знання, які набувають особливого й різноманітного значення в сфері освіти.

Навчальна програма з загальної психології для студентів галузі знань «Освіта», що здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр», передбачає засвоєння студентами фундаментальних знань психологічної науки, а також вироблення вмінь та навичок їх використання при вирішенні фахових задач, пов'язаних з психологічним забезпеченням педагогічного процесу в навчальних закладах.

Лекційний курс побудований у відповідності із запропонованою навчальною програмою. Його зміст спрямований на розкриття базових знань з психології, а саме: поняття про психологічну науку, її основні категорії, методи, принципи, етапи історичного розвитку. Окрема увага приділяється висвітленню властивостей психічних процесів, розкриттю психологічної будови особистості, її тлумачення у різних теоріях, основ її творчості. Подаються елементарні соціально-психологічні знання.

Структурою навчального посібника передбачено шість модульних блоків, які охоплюють сорок дві лекційних теми. Кожен модуль завершується завданнями тестового контролю знань. До третього й п'ятого модулів, що включають по чотири-п'ять лекційних тем, пропонується по п'ятдесят тестових завдань. До решти модулів, що охоплюють по сім-десять тем, тестовий контроль знань до кожного з них передбачає сто завдань. Запропонована кількість тестових завдань є зручною при оцінюванні знань студентів за стобальною шкалою.

Крім модульних блоків, посібник включає словник основних термінів та загальний список літератури.

Зміст кожної лекції складається з плану, списку літератури та викладу матеріалу, що висвітлює питання теми.

При укладанні змісту посібника ми прагнули спрямувати студента і на самостійне поповнення й осмислення своїх знань, а також на проведення дослідницької роботи щодо недостатньо висвітлених у науці проблем. Цьому сприяє розкриття у посібнику дискусійності сучасних знань через висвітлення провідних психологічних концепцій і теорій стосовно феноменів спілкування, діяльності, особистості, пізнавальних та емоційно-вольових процесів тощо. Це викликає у студента потребу не просто засвоїти готові знання, а виробити свій погляд на те чи інше питання, знайти додаткову інформацію про нього.

Сподіваємось, що запропонований посібник допоможе студентам глибше оволодіти психологічними знаннями, вміннями самоорганізації навчально-професійної діяльності й стане у нагоді як майбутнім педагогам, так і викладачам.

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах стоїть задача забезпечення європейських стандартів вищої школи. Їх необхідно складовою виступають психологічні знання, які набувають особливого й різноманітного значення в сфері освіти.

Навчальна програма з загальної психології для студентів галузі знань «Освіта», що здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр», передбачає засвоєння студентами фундаментальних знань психологічної науки, а також вироблення вмінь та навичок їх використання при вирішенні фахових задач, пов'язаних з психологічним забезпеченням педагогічного процесу в навчальних закладах.

Лекційний курс побудований у відповідності із запропонованою навчальною програмою. Його зміст спрямований на розкриття базових знань з психології, а саме: поняття про психологічну науку, її основні категорії, методи, принципи, етапи історичного розвитку. Окрема увага приділяється висвітленню властивостей психічних процесів, розкриттю психологічної будови особистості, її тлумачення у різних теоріях, основ її творчості. Подаються елементарні соціально-психологічні знання.

Структурою навчального посібника передбачено шість модульних блоків, які охоплюють сорок дві лекційних теми. Кожен модуль завершується завданнями тестового контролю знань. До третього й п'ятого модулів, що включають по чотири-п'ять лекційних тем, пропонується по п'ятдесят тестових завдань. До решти модулів, що охоплюють по сім-десять тем, тестовий контроль знань до кожного з них передбачає сто завдань. Запропонована кількість тестових завдань є зручною при оцінюванні знань студентів за стобальною шкалою.

Крім модульних блоків, посібник включає словник основних термінів та загальний список літератури.

Зміст кожної лекції складається з плану, списку літератури та викладу матеріалу, що висвітлює питання теми.

При укладанні змісту посібника ми прагнули спрямувати студента і на самостійне поповнення й осмислення своїх знань, а також на проведення дослідницької роботи щодо недостатньо висвітлених у науці проблем. Цьому сприяє розкриття у посібнику дискусійності сучасних знань через висвітлення провідних психологічних концепцій і теорій стосовно феноменів спілкування, діяльності, особистості, пізнавальних та емоційно-вольових процесів тощо. Це викликає у студента потребу не просто засвоїти готові знання, а виробити свій погляд на те чи інше питання, знайти додаткову інформацію про нього.

Сподіваємось, що запропонований посібник допоможе студентам глибше оволодіти психологічними знаннями, вміннями самоорганізації навчально-професійної діяльності й стане у нагоді як майбутнім педагогам, так і викладачам.